

Factsheet DoeMee Onderzoek 2024

Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing

Gemeente Zoetermeer

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**.

De opdracht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht aan de omgevingsdienst is **wel** in de begroting opgenomen, **onder het overkoepelende onderwerp 'omgevingsdiensten'**. Er is **geen** opdracht geformuleerd voor de omgevingsdienst over de invulling van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. **In het jaarwerkplan 2024 (en ook 2023) van de ODH is de energiebesparingsplicht voor de gemeente Zoetermeer standaard opgenomen. In 2022 is er een additionele opdracht gegeven voor het uitvoeren van toezicht (en handhaving) van de Label C verplichtingen. Label C toezicht is een bouwtoezichttaak en valt buiten de reguliere taken van de omgevingsdienst vanuit de reguliere begroting.**

Het budget voor de opdracht aan de omgevingsdienst wordt bepaald op basis van output. **Dit wil zeggen dat aan de hand van de per opdrachtgever te leveren productie en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld. Aanvulling omgevingsdienst: Een deel van reguliere budget wordt ingezet op duurzaamheidstoezicht, dit is echter niet als zodanig benoemd en gekwantificeerd in de opdrachtverstrekking. De inzet 2021/2022 is wel als basisinzet vanuit begroting vastgesteld ihkv de SPUK toezicht en handhaving energiebesparingsplicht (eis SPUK regeling).** Om te sturen op de taak van de omgevingsdienst m.b.t. toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht **worden periodieke evaluaties gedaan van het werk- en uitvoeringsprogramma op basis van de voortgangsrapportages.**

De gemeente geeft zelf **geen** invulling aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht energiebesparing, naast de taken die bij de omgevingsdienst zijn belegd sinds 1 juli 2023. **Gemeente Zoetermeer zet zelf wel in op het aanjagen van energiebesparing. Dit door een pilot label C met kantoren om zo de kantoren te helpen daadwerkelijk een Label C gebouw te realiseren. Daarnaast speelt de actie zon op bedrijfsdaken, in 2024 de derde actie na acties in 2022 en 2023. Een deel van de CDOKE middelen (de Klimaatgelden) van rijk wordt ingezet voor extra capaciteit voor de doelgroep bedrijven (kantoren/horeca etc). Bedrijven vallen onder de pijler gebouwde omgeving zoals aangegeven in het Programmaplan energietransitie 2023-2026 van gemeente Zoetermeer (gemeenteraad 11 september 2023).**

Informatievoorziening

Er zijn **niet in de opdracht vastgelegde** afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met de omgevingsdienst m.b.t. de energiebesparingsplicht. **Er wordt periodiek gerapporteerd in de 4, 8 en 12 maanden rapportage.** Er zijn **ook** KPI's afgesproken met de omgevingsdienst over de monitorings- en verantwoordingsinformatie m.b.t. de energiebesparingsplicht, namelijk: **De ODH rapporteert aan de Haaglandse gemeenten over**

het aantal uitgevoerde reguliere/duurzaamheidscontroles, hercontroles en sanctiecontroles (zie aanvullende documentenanalyse).

De gemeente ontvangt **periodiek tussenrapportages en jaarlijks een eindrapportage**. Daarnaast beantwoordt de omgevingsdienst de vragen van de gemeente over de resultaten van de handhaving van de energiebesparingsplicht van de Omgevingsdienst **indien noodzakelijk**. De rapportages die door de omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt leveren **op sommige punten adequate informatie op** over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht. Informatie over **handhaving wordt niet op taakveld apart gerapporteerd en/of inzichtelijk gemaakt in de huidige rapportages**. De rapportages die door de omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt leveren **geen adequate informatie** over de bereikte resultaten (bijv. in KWh, m3 gas, CO2 reductie). **Op dit niveau krijgt de gemeente geen terugkoppeling van de ODH**.

Vanuit de gemeenteraad zijn er **geen** vragen gekomen over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht door de Omgevingsdienst. **De afgelopen twee, drie jaar wordt er bij behandeling van de begroting, standaard de vraag gesteld of de ODH handhaaft op energie- en informatieplicht en dan specifiek Label C**. Het is **onbekend** of vanuit de gemeenteraad vragen zijn gekomen over de bereikte resultaten (zoals reductie CO2 en vermindering verbruik van gas en elektriciteit).

Ondernemersloket duurzaamheid Zoetermeer

Gemeente Zoetermeer is voornemens om in 2024 een eigen duurzaamheidsloket (waaronder energie) voor ondernemers op te gaan richten.

Omgevingsdienst en gemeente Zoetermeer

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**. De energiebesparingsplicht is **een apart taakveld voor toezicht en handhaving, maar ook buiten dit team worden bepaalde onderdelen meegenomen bij uit te voeren toezicht zoals de informatieplicht en onderzoeksplicht**.

Resultaat

Er is **volledig** zicht op het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. **Deze informatie wordt gedownload bij het e-loket van RVO.nl. De gedownloade informatie wordt gecombineerd met informatie over bedrijven waarvan bekend is dat ze aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Deze informatie wordt door de omgevingsdienst zelf verzameld én is deels afkomstig van het CBS, de gemeente Zoetermeer, de provincie Zuid-Holland, KVK, EP-online en BAG**.

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houdt. **Deze informatie wordt gedownload bij het e-loket van RVO.nl, wordt door de omgevingsdienst zelf verzameld én is deels afkomstig van het CBS, de gemeente Zoetermeer en de provincie Zuid-Holland. De gedownloade informatie wordt gecombineerd met informatie over bedrijven waarvan bekend is dat ze aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen (KVK, EP-online en BAG)**. De informatie ontbreekt in sommige gevallen omdat **databronnen nooit helemaal kloppen. Er is behoefte aan**

vorderen van energiegegevens bij de netbeheerder om de doelgroep volledig in beeld te krijgen. Daarnaast is behoefte aan gelijke 'data-sleutels' zodat gegevens met elkaar kunnen worden gekoppeld (Eénduidig data-model).. De omgevingsdienst heeft acties ondernomen om (volledig) inzicht te krijgen door **via data-analyse verschillende databronnen te combineren en een voorspelmodel te ontwikkelen**. Er wordt **per brief, e-mail, telefonisch en persoonlijk** contact gemaakt met bedrijven die niet voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. Daarnaast worden bedrijven **via internet en specifieke interventies** geïnformeerd.

Organisatie van het toezicht

De omgevingsdienst handhaaft op de uitvoering van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing door **specifieke energiecontroles uit te voeren aan de hand van de erkende maatregelenlijst en door de naleving informatieplicht en onderzoeksplicht te toetsen bij algemene milieucontroles. Handhaving geschiedt volgens de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)**. Het aantal bedrijven dat per jaar wordt gecontroleerd wordt bepaald aan de hand van **kengetallen, uurtarieven en het beschikbare budget van zowel opdrachtgevers en via Rijksregelingen zoals de VUE-regeling (Versterkte uitvoering energiebesparings- en informatieplicht) en SPUK-THE (Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht)**. Hierbij geldt dat de **toekenning SPUK als voorwaarde heeft dat de opdrachtgeversbudgetten gelijk moeten blijven tijdens de looptijd van SPUK THE**. Naar schatting heeft de omgevingsdienst nog **meer dan 10 jaar** nodig om alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente te controleren op de energiebesparings- en informatieplicht.

De omgevingsdienst stelt prioriteit in de te controleren bedrijven **op basis van een eigen risicoanalyse die specifiek gericht is op de energiebesparingsplicht, op basis van een meer algemene risicoanalyse vanuit VTH op het gebied van milieu en op basis van de rubricering die RVO toevoegt aan de informatieplicht rapportages. Vanuit de reguliere risicomethodiek worden bedrijven geselecteerd voor algemeen toezicht, hierbij wordt tevens gecontroleerd op informatieplicht en onderzoeksplicht. Voor de selectie van duurzaamheidscontroles wordt enerzijds geselecteerd o.b.v. voorspelmodel n.a.v. ingediende informatie en anderzijds geselecteerd op het juist ontbreken van informatie en locatie kenmerken.**

Kwantitatieve informatie

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal gecontroleerde bedrijven en de ureninzet op jaarbasis door de omgevingsdienst in de periode 2019 – 2023.

Jaar	Aantal bedrijven gecontroleerd	Ureninzet op jaarbasis
2019	-	-
2020	12	96
2021	19	103
2022	9	28
2023	177	699

Onderstaande tabel bevat informatie over het percentage bedrijven waar overtredingen zijn aangetroffen voor en na hercontrole tussen 2019 en 2023.

Jaar	% overtredingen bij eerste controle	%overtredingen bij hercontrole
2019	0	-
2020	17	-
2021	42	-

2022	33	-
2023	15	-

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal jaarlijks geconstateerde overtredingen tussen 2019 en 2023.

Jaar	Aantal overtredingen
2019	0
2020	2
2021	8
2022	3
2023	27

Onderstaande tabel bevat per jaar informatie over het aantal bedrijven dat een 'vooraankondiging last onder dwangsom' of overige repressieve handhaving heeft ontvangen tussen 2019 en 2023.

Jaar	Vooraankondiging last onder dwangsom	Overige repressieve handhaving opgelegd
2019	0	0
2020	0	2
2021	0	8
2022	0	3
2023	0	27

In het geval er repressieve handhaving heeft plaatsgevonden, zijn de volgende sancties opgelegd: **Er is een hersteltermijn opgelegd en verder past de ODH de LHSO toe (tot 1-1-2024 de LHS).**

De omgevingsdienst heeft **geen zicht op het energiebesparingspotentieel bij bedrijven en instellingen**. Het energiebesparingspotentieel bij bedrijven en instellingen in de gemeente is **ook niet op indicatieve wijze inzichtelijk**. In de vragenlijst is ook geen kwantitatieve informatie opgenomen over de totaal gerealiseerde energiebesparing.

De omgevingsdienst monitort niet het aantal getroffen maatregelen en per wanneer die getroffen zijn. De omgevingsdienst houdt toezicht op het treffen van maatregelen en handhaaft wanneer een maatregel niet getroffen is. Voor 07-2023 betroffen dit 19 EML lijsten met wisselende coderingen die de omgevingsdienst niet als zodanig registreerde. Per 07-2023 registreerde de omgevingsdienst de niet nageleefde maatregelen op P,G en F nummer van de EML.

Aanvullende documentenanalyse

Categorie	Aanwezig?	Aanvullende informatie
Begroting	√	Ontwerp begroting 2023-2024 ODH; Begroting gemeente Zoetermeer 2023
Beleidsstukken	√	Programma energietransitie gemeente Zoetermeer incl. bijlagen
Voortgangsrapportage	√	Jaarstukken 2021-2022 ODH; concept jaarrapportage 2022-2023 ODH gemeente Zoetermeer; Voortgangsrapportage energietransitie 2022
Werkprogramma	√	Werkplan ODH 2022-2024 gemeente Zoetermeer

Begroting

In de begroting wordt op hoofdlijnen aangegeven wat de omgevingsdienst Haaglanden wil bereiken, wat we daarvoor doen en welke kosten daarmee gemoeid zijn. De ODH werkt voor negen Haaglanden gemeenten en de provincie Zuid-Holland. De ODH heeft een duurzaamheidsprogramma 2023-2026 opgesteld in aanvulling op de wettelijke taken die standaard zijn opgenomen in de begroting. Onder wettelijke taken valt de informatie- en energiebesparingsplicht. Ook worden duurzaamheidscontroles uitgevoerd en worden meldingen informatieplicht energiebesparing beoordeeld. In 2024 wordt tevens gestart met het beoordelen van onderzoeken energiebesparingsplicht.

De volgende tabel geeft inzicht in het overzicht van deelnemersbijdragen voor 2023-2024:

Tabel 3 Overzicht deelnemersbijdragen

Deelnemers	Bijdrage begroting 2023	Intrekken indexering loonsom 2,3%	Intrekken indexering mat. lasten 1,9%	(p)ZZS	Waterwet en PMV PZH	Pensioen-premies en index 2023 7,11%	Indexering mat. Lasten 2023 2,6%	Bijdrage 2024 voor indexering	Index 3,17%	Bijdrage begroting 2024
Delft	1.413.833	-25.770	-4.675	0	0	81.007	11.101	1.475.496	46.742	1.522.238
Den Haag	6.984.831	-127.573	-23.146	0	0	401.024	54.954	7.290.090	231.397	7.521.487
Leidschendam-Voorburg	976.150	-17.786	-3.227	0	0	55.911	7.662	1.018.710	32.262	1.050.972
Midden-Delfland	592.446	-10.804	-1.960	0	0	33.963	4.654	618.299	19.597	637.896
Pijnacker-Nootdorp	789.098	-14.367	-2.607	0	0	45.160	6.188	823.472	26.058	849.530
Rijswijk	718.902	-13.095	-2.376	0	0	41.165	5.641	750.237	23.753	773.990
Wassenaar	366.990	-6.671	-1.210	0	0	20.970	2.874	382.953	12.100	395.053
Westland	3.941.659	-71.967	-13.057	0	0	226.227	31.001	4.113.863	130.536	4.244.399
Zoetermeer	1.193.848	-21.728	-3.942	0	0	68.301	9.359	1.245.838	39.411	1.285.249
Provincie Zuid-Holland	8.742.310	-159.839	-29.000	-12.917	524.000	532.472	72.966	9.669.992	307.244	9.977.236
Totaal	25.720.067	-469.600	-85.200	-12.917	524.000	1.506.200	206.400	27.388.950	869.100	28.258.050

De volgende tabel geeft inzicht in het beschikbare werkvolume 2024 in uren:

Tabel 23 Beschikbare werkvolume 2024 in uren

Deelnemers	Uren 2024	Bijdrage 2024
Delft	13.593	1.522.238
Den Haag	68.757	7.521.487
Leidschendam-Voorburg	9.372	1.050.972
Midden-Delfland	5.749	637.896
Pijnacker-Nootdorp	7.572	849.530
Rijswijk	6.942	773.990
Wassenaar	3.543	395.053
Westland	38.167	4.244.399
Zoetermeer	11.501	1.285.249
Provincie Zuid-Holland	82.436	9.977.236
Totaal	247.632	28.258.050
Deelnemers	Uren 2024	Bijdrage 2024
Aantal uren werkplan T&V	130.799	15.102.106
Aantal uren werkplan T&H	116.833	13.155.944
Totaal	247.632	28.258.050

Ook heeft de gemeente Zoetermeer de begrotingswijziging van het begrotingsjaar 2023 gedeeld voor het programma Leefbaarheid, Duurzaamheid en Groen:

programmabegroting		LASTEN					BATEN				
pr nr	programma	nieuwe of verhoging/ verlaging bestaande raming 2023	nieuwe raming van het dienstjaar 2023	nieuwe of verhoging/verlaging bestaande raming			nieuwe of verhoging/ verlaging bestaande raming 2023	nieuwe raming van het dienstjaar 2023	nieuwe of verhoging/verlaging bestaande raming		
				2024	2025	2026			2024	2025	2026
3	LEEFBAARH., DUURZ. EN GROEN	-223.541		207.595	207.595		-223.541		207.595	207.595	
	<i>vóór resultaatbestemming</i>	-223.541		207.595	207.595	0	-223.541		207.595	207.595	0
3	LEEFBAARH., DUURZ. EN GROEN										
	<i>resultaatbestemming</i>	0		0	0	0	0		0	0	0
	<i>na resultaatbestemming</i>	-223.541		207.595	207.595	0	-223.541		207.595	207.595	0
							0		0	0	0

Beleidsstukken

Door de gemeente Zoetermeer is een programmaplan energiebesparing opgesteld dat de doelen beschrijft van de gemeente op de energietransitie in relatie tot het klimaatakkoord. Over energiebesparing wordt gezegd dat de gemeente in 2040 een aardgasvrije omgeving wil hebben. Daarbij wordt niet specifiek ingegaan op de energiebesparingsplicht en/of informatieplicht voor bedrijven en instellingen. De voortgang van dit programma is ook gedeeld met ons. Daarin staat dat in 2022 onder andere verkenningen voor collectieve aardgasvrije verwarmingssystemen hebben plaatsgevonden.

Voortgangsrapportages

In de jaarstukken en voortgangsrapportages rapporteert de ODH over de volgende resultaten. In 2022 heeft de ODH de volgende taken voor de Haaglanden gemeenten uitgevoerd:

- 33 reguliere duurzaamheidscontroles. Deze controles omvatten het inventariseren van energieverbruik, te treffen maatregelen (besparingspotentieel) en advisering/uitleg bij een deel van de bedrijven.
- 47 themacontroles, waarbij de focus lag op informatieplicht en energiebesparingsplicht.
- 31 keer een hercontrole duurzaamheid
- 4 keer een hercontrole themacontrole duurzaamheid
- 2 keer sanctiecontroles
- 73 bedrijven aangeschreven die onder de informatieplicht vallen. Dit aantal is lager dan 150 geplande aanschrijvingen, omdat het meer tijd kostte dan verwacht.
- 846 informatieplichtmeldingen zijn beoordeeld

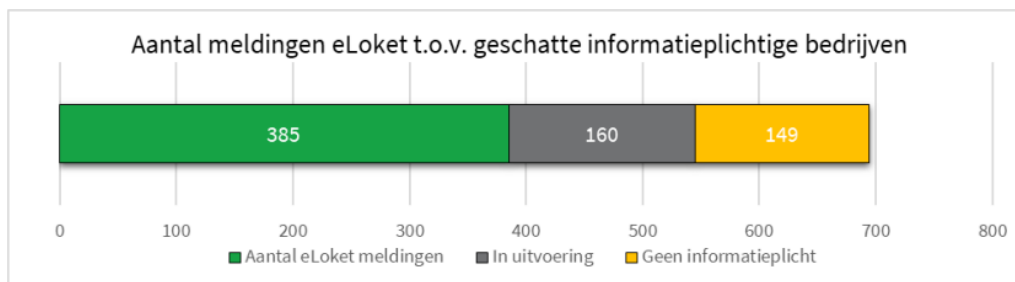
In de voortgangsrapportage 2023 rapporteert de ODH de gemeente Zoetermeer over de uitgevoerde taken en de behaalde KPI's voor toezicht en handhaving. Zie bijlage II in het voortgangsrapport 2023.

Verder is de stand van zaken van de informatieplicht in de gemeente Zoetermeer in de eerste 8 maanden van 2023 als volgt:

Figuur 6

De stand van zaken van de informatieplicht in de gemeente, deze zijn verdeeld in vier categorieën:

- Groen – het aantal bedrijven dat voldoet aan de informatieplicht;
- Geel – de bedrijven die niet onder de informatieplicht vallen na controles etc;
- Grijs – mogelijk informatieplichtige bedrijven waar een controle in uitvoering is.

Naast de uitvoering van controles duurzaamheid vindt er ook toezicht plaats vanuit de Versterkte Uitvoering Energiebesparingsplicht 2022-2023 (VUE-3 gelden) en SPUK-THE regeling. Vanuit VUE zijn in de eerste 8 maanden van 2023 114 1^e controles Energie/Duurzaamheid, 14 hercontroles Energie/Duurzaamheid en 102 administratieve hercontroles duurzaamheid (informatieplicht) uitgevoerd in Haaglanden. Vanuit de SPUK-THE regeling zijn 33 1^e controles Energie/Duurzaamheid en 1 administratieve hercontrole informatieplicht uitgevoerd.

Werkprogramma

In 2023 en 2024 zal de ODH nog meer controles op energiebesparingsplicht uitvoeren met behulp van de SPUK-THE regeling. Dit betreffen extra controles die bovenop de reeds geplande controles komen. De ODH heeft een Energiebesparingsaanpak Bedrijven opgesteld. Daarbovenop vinden aanvullende projecten plaats m.b.t. energiebesparing, zoals verduurzamen bedrijfsterreinen, kantoren en gemeentelijke gebouwen evenals stimulerende maatregelen.

Aanvullend

De ODH heeft een presentatie gedeeld met meer informatie over de informatie- en energiebesparingsplicht en tot welk instrumentarium de ODH beschikt om het toezicht en de handhaving daarop uit te voeren.